

ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ: Λέγεται το επίθετο που προσδιορίζει ένα ουσιαστικό, αποδίδοντας σ' αυτό μια **ιδιότητα μόνιμη και σταθερή**, με τέτοιο τρόπο ώστε να αποτελεί μαζί του μια έννοια. Συνήθως είναι **ἐναρθρος**.

Ως επιθετικός προσδιορισμός τίθεται:

α) Επίθετο

π.χ. οἱ **ἀγαθοί** ἄνδρες

β) Επιθετική μετοχή

π.χ. ὁ **συμφέρων**.

γ) Αντωνυμία (ειδικά οι δεικτικές)

π.χ. οἱ **ἡμέτεροι** πρόγονοι.

δ) Αριθμητικό επίθετο

π.χ. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας **τρεῖς**.

ε) Ἄρθρο + γενική

π.χ. ἡ **Ἑλλήνων** ἀρετή.

στ) Ἄρθρο + επίρρημα

π.χ. οἱ **νῦν** ἄρχοντες.

η) Ἄρθρο + εμπρόθετος προσδιορισμός

π.χ. ὁ **πρός τούς βαρβάρους** ὕμνος.

θ) Κύρια γεωγραφικά ονόματα + ἄρθρο (όταν προσδιορίζουν τους γεωγραφικούς όρους και συμφωνούν κατά γένος, αριθμό και πτώση).

π.χ. ὁ **Εὐφράτης** ποταμός.

ι) Ουσιαστικά που δηλώνουν επάγγελμα, ηλικία, εθνικότητα, ιδιότητα και τάξη.

π.χ. **γέρων** ἀνήρ.

ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ: Λέγεται το επίθετο **χωρίς ἄρθρο** που προσδιορίζει ένα ουσιαστικό χωρίς να αποτελεί μαζί του μία έννοια. Αποδίδει στο ουσιαστικό **μία προσωρινή και παροδική ιδιότητα**.

Ὡς κατηγορηματικοί προσδιορισμοί λαμβάνονται συνηθέστατα :

1) τα επίθετα:

πᾶς, ἅπας, ὅλος, μόνος, ἄκρος, μέσος, ἔσχατος

***ΠΡΟΣΟΧΗ:** Με ἄρθρο είναι επιθετικοί προσδιορισμοί και ἔχουν συνήθως ἄλλη σημασία :

ὁ ἄκρος = ο ακρινός, ο εξαίρετος

ὁ μέσος = ο μέτριος

ὁ ἔσχατος = ο τελευταίος.

2) οι αντωνυμίες :

αὐτός (= ο ἴδιος)

ἕκαστος (= ο καθένας)

ἐκάτερος (= ο καθένας από τους δύο)

ἕτερος (= ἄλλος)

οὐδέτερος (= κανείς από τους δύο)

μηδέτερος (= κανείς από τους δύο)

ἀμφότεροι (= και οι δύο).

- Πως διακρίνουμε τον επιθετικό απ' τον κατηγορηματικό προσδιορισμό:

A) Ο κατηγορηματικός δεν έχει άρθρο ενώ ο επιθετικός συνήθως έχει.

B) Αν και το ουσιαστικό και το επίθετο δεν έχουν άρθρο είναι πάντα επιθετικός.

π.χ. άγαθός άνήρ.

Γ) Αν και το ουσιαστικό και το επίθετο έχουν άρθρο είναι πάντα επιθετικός.

π.χ. ό άγαθός ό άνήρ.

Δ) Αν μόνο το επίθετο έχει άρθρο είναι πάντα επιθετικός.

π.χ. ό άγαθός άνήρ.

Ε) Αν μόνο το ουσιαστικό έχει άρθρο είναι κατηγορηματικός.

π.χ. άγαθός ό άνήρ.

ΠΑΡΑΘΕΣΗ: Η παράθεση είναι συνήθως ουσιαστικό που τοποθετείται κοντά σε ένα άλλο ουσιαστικό και του παραθέτει ένα κύριο και γνωστό γνώρισμα. Η παράθεση είναι **γενική έννοια** ενώ ο όρος που προσδιορίζει είναι μερική έννοια. Βρίσκεται κανονικά μετά το ουσιαστικό που προσδιορίζει.

*π.χ. Σάμιος **ό ναύαρχος**.*

Ως παράθεση τίθεται :

α) Ουσιαστικό / ουσιαστικοποιημένο επίθετο

*π.χ. Ὑμᾶς ἀκούω **τούς Λακεδαιμονίους**.*

β) Επιθετική μετοχή

*π.χ. Ἐπορεύθησαν ἐς Ἀπολλωνίαν, Κορινθίων **οὔσαν** ἀποικίαν.*

ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ: Η επεξήγηση είναι συνήθως ουσιαστικό και τοποθετείται κοντά σε ένα ουσιαστικό γενικό και αόριστο ως ομοιόππτως προσδιορισμός του και το επεξηγεί.

-Βρίσκεται κανονικά μετά το ουσιαστικό που προσδιορίζει.

-Είναι **μερική έννοια** ενώ ο όρος που επεξηγεί είναι γενική.

-Στη μετάφραση της επεξήγησης χρησιμοποιούμε τη λέξη **δηλαδή**.

Ως επεξήγηση τίθεται:

α) ουσιαστικό

*π.χ. Θανάτῳ τῷ ἀλγίστῳ ἀπώλετο, **Λιμῶ**.*

β) άναρθρο ή έναρθρο απαρέμφατο.

*π.χ. Κάκεῖνο φημί, **δεῖν** τούς παῖδας ἐπί τά καλά ἄγειν.*

ΑΣΚΗΣΗ ΕΜΠΕΔΩΣΗΣ ΣΤΟΥΣ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΥΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΥΣ:

Να βρείτε και να χαρακτηρίσετε τους ομοιόπτωτους ονοματικούς προσδιορισμούς στις παρακάτω προτάσεις :

1) Ὁ Ἄσωπός δύο μέν παῖδας εἶχεν, εἴκοσι δέ θυγατέρας.

2) Νόμους γεγραμμένους οὐκ ἔθηκεν Λυκοῦργος.

3) Ἴππεύς τις προσήλαυνε ἰδρουντι τῷ ἵππῳ.

- 4) Ἡ τῶν ἡγεμόνων ἀδικία ὅλην τὴν πόλιν βλάπτει.
- 5) Ἡ τοῦ σώματος ἰσχὺς γηράσκει.
- 6) Πᾶσαι αἱ πόλεις φίλαι ἔσονται.
- 7) Δύο ναῦς ἀγγέλους ἔπεμψαν, Σαλαμινίαν καὶ Πάραλον.
- 8) Ὁμολογοῦνται τρεῖς εἶναι πολιτεῖαι παρά πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννίς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία.
- 9) Ἀγησίλαος δὲ μάλα φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἀπαγγεῖλαι τῷ Τισσαφέρνει τοὺς πρέσβεις ἐκέλευσε.
- 10) Ὁ τε Πολέμαρχος ἦκε καὶ Ἀδείμαντος ὁ τοῦ Γλαύκωνος ἀδελφός.